

Via Historiae

Časopis študentov Katedry histórie UCM v Trnave

Prekvapivé víťazstvá

Bitka pri Platajách
Bitka pri Montgisarde
Bitka pri Cambrai

REDAKČNÁ RADA

Šéfredaktor

Andrej ZÁHOREC

Editor

Mária ŠTRBOVÁ

Korektor

Petra TARKULIČOVÁ

Grafik

Filip SCHNEIDER

Komunikácia s verejnosťou

Peter ČELIGA

Andrej PETRÍČEK

Redaktori

Katarína BUŽBACHEROVÁ

Lukáš GLESK

Lukáš LABUDA

Jozef PÚČEK

Andrej HALAJ

Marcel SOKOLOVIČ

Jozef ORAVEC

Milí naši čitatelia.

Práve sa k Vám dostalo nové číslo študentského časopisu Via Historiae. V tomto čísle sa bližšie zoznámite s bitkami, ktoré boli zdanlivo rozhodnuté ešte pred začatím boja. Ako však dokazujú samotné dejiny a články uverejnené v našom časopise, niekoľkonásobná presila vždy nebola zárukou víťazstva. Hlavnú úlohu zohrávala taktika, ktorá ovplyvňovala priebeh boja v plnej miere. K veľmi významným faktorom patrila samotný výcvik, moment prekvapenia a správne načasovanie útoku. Každá bitka v dejinách má svoje špecifiká. V článkoch, ktoré sa venujú bitke pri Cambrai, bitke pri Platajách, bitke pri Montgisarde sa Vás pokúsime oboznámiť so skutočnosťami, ktoré ovplyvnili výsledok bitky. V tomto čísle tiež nájdete zaujímavú recenziu o Attilovom osude, ktorý je podľa legendy nazývaný Boží bič. Zaujímavou je taktiež recenzia knihy Podvody, ktoré hýbali dejinami. Tu sa dočítate rôzne perličky z histórie a rôzne kuriozity, ktoré doslova hýbali dejinami. Čitatelia, orientujúci sa na staršie dejiny tu nájdete recenziu na publikáciu Antika trochu inak, ktorá mapuje toto obdobie prostredníctvom 101 otázok. Pevne veríme, že toto číslo zaujme a že postupne nájdeme vo Vašich radoch viac čitateľov. Čo teda dodať na záver? Hádam len príjemné čítanie...

Peter Čeliga

Svoje príspevky, námety, návrhy z histórie, návštevy hradov, kaštieľov prípadne iných zaujímavých miest môžete zasielať na viahistoriaucm@gmail.com

A nezabudnite ani na www.facebook.com/viahistoriae alebo <http://ff.ucm.sk/sk/studentske-casopisy/>

Svoje postrehy ohľadom lepšieho „pulzu katedry histórie“ zasielajte na:

www.facebook.com/HISTORICKÁSPOLOČNOSŤUCM

Obsah

Bitka pri Platajách.....4

Bitka pri Montgisarde.....7

Bitka pri Cambrai.....10

Antika trochu inak.....14

Attila.....16

Podvody, ktoré hýbali dejinami.....17

Témou ďalšieho čísla je:

**VYBRANÉ KAPITOLY Z DEJÍN
SOVIETSKEHO ZVÄZU**

BITKA PRI PLATAJÁCH

Bitka pri Platajách bola poslednou pozemnou bitkou, ktorá sa odohrala počas druhej perzskej invázie do Grécka v auguste roku 479 pred našim letopočtom neďaleko mesta Plataja v Boiótii. Bojujúce strany predstavovali grécke mestské štáty ako Sparta, Atény, Korint, Megara a Perzská ríša, na ktorej čele bol kráľ Xerxes I.

Grécka falanga

Rok predtým sa Perzskej ríši podarilo pri svojej invázii zvíťaziť nad Grékmi v bitke pri Termopylách, kde zahynul spartský kráľ Leonidas I. a tiež v bitke pri myse Artemision. Týmto si Peržania zaručili dobytie Thesálie, Boiótie, Eubóie a Atiky. Perzský kráľ získal bez boja vyludnené Atény. Avšak utrpel porážku v námornej bitke pri Salamíne. V Perzii prvá správa vyvolala obrovské nadšenie a oslavy, no správa o porážke zase zármutok. Obviňovali Mardonía, veliteľa perzských vojsk z neúspechu perzských vojakov. Perzský kráľ začal mať obavy z gréckeho útoku, ale väčšmi sa obával toho, že Gréci sa budú ponáhľať k Hellésponu a zničia ním vybudovaný pontónový most, ktorý ho spájal s Európou, čím by mal odrezanú cestu do Perzie. Právom sa teda začal obávať o svoj vlastný život. Mardonios si začal myslieť, že kráľ ho bude tiež viniť z porážky pri Salamíne, pretože to on presvedčil kráľa k útoku, a tak za ním prišiel s návrhom jeho odchodu do Perzie, a že on, Mardonios mu odovzdá podrobené Grécko. Kráľa potešil jeho návrh a po porade s ostatnými veliteľmi sa rozhodol k ceste do vlasti. Mardo-

nios si vyžiadal tristotísíc mužov. Vyberal predovšetkým z Peržanov, ktorých nazývali nesmrteľní, okrem ich vodcu Hydarna, ktorý nechcel opustiť kráľa. Ďalej si vybral tiež tisíc jazdcov, Médov, Bakrov či Indov. Mardonios sa rozhodol prezimovať v Thessálii.

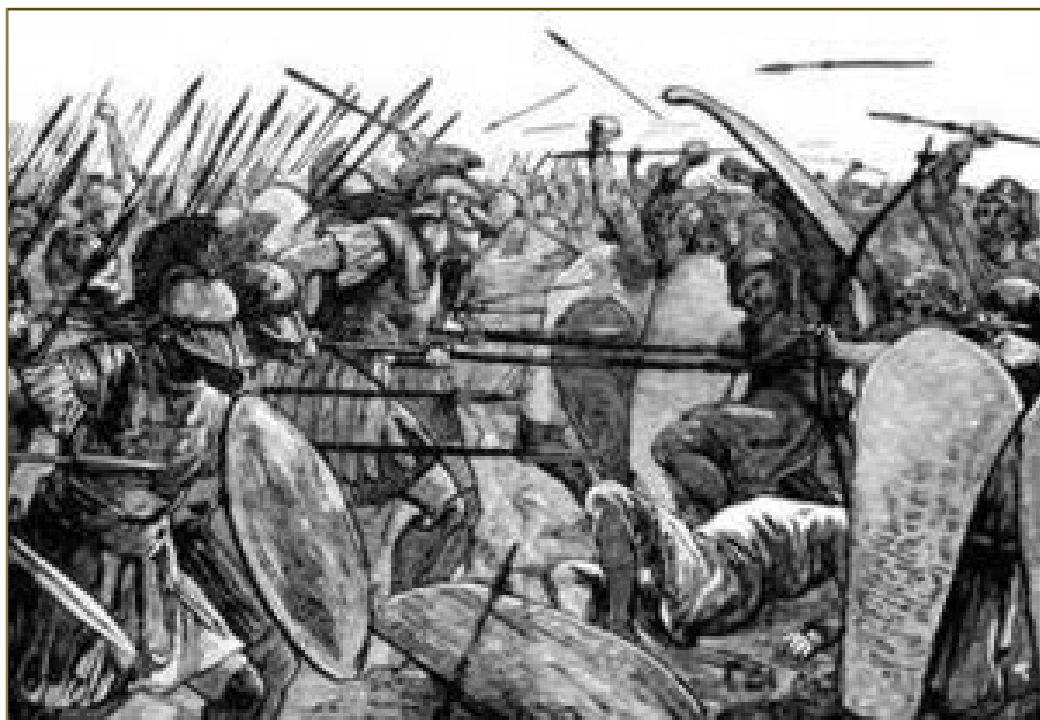
Mardonios chcel využiť mierne spory medzi Aténami a Spartou a vyslal Alexandra z Macedónie do Atén s požiadavkou spojenectva. Mardonios prostredníctvom Alexandra prisľúbil Aténčanom vystavanie zbúraných chrámov, reparácie, a územie ktoré si sami vyberú, ak sa stanú vojenskými spojencami Peržanov. Vyzýval ich, že je chyba vytiahnuť do boja proti kráľovi, sami mali predsa možnosť spoznať počet a silu jeho armády. Keď sa v Lakemoidónii dozvedeli o tom, že Peržania vyslali do Atén posla, zmocnila sa ich obava a sami vyslali do Atén poslov. Naraz sa teda v Aténach stretli vyslanci perzskej a gréckej vôle. Lakemoidónski poslovia presviedčali Aténčanom, že nie je prospešné uzatvárať akékoľvek spojenectvo s barbarmi, ktorí nemajú úctu ani k chrámom ani k životu, a že

oni ako Gréci by sa mali spojiť a bojovať proti tejto hrozbe z Perzie. Atény potom dali Alexandrovi odpoveď, že žiadna dohoda s Peržanmi nebude možná za činy, ktoré vykonali Xerxovi vojaci. Potom dozreli aby sa Alexandrovi pri odchode z Atén k Mardoniovi nič nestalo a obrátili sa s odpoveďou aj na Lakemoidónčanov. Upokojovali ich, že sú tiež Gréci a nehodlajú svoju rodnú krajinu nechať napospas barbarom z Perzie, a že sa spoločnými silami pokúsia túto hrozbu odraziť.

Keď sa Mardonios do počul o správe z Atén, vstúpil do Attiky a zmocnil sa Atén, ktorých obyvatelia už boli v Salamíne. Lakemoidónčania im neprišli na pomoc v bojoch v Boiótii, a tak sa museli stiahnuť. Atény teda zase padli do perzských rúk druhýkrát v priebehu necelého roka. Lakemoidónčania, predovšetkým Spartania, si začali uvedomovať svoju chybu keď nepomohli Aténom a dopustili aby Mardonios vstúpil do Attiky, čím sa dostali sami do ohrozenia z perzskej strany. Vyslali teda päťtisíc Sparťanov a s každým z nich sedem heilótov (otrokov). Sparťanom velil Pausaniás, ktorý sa postavil na čelo vojsk miesto Leonidovho syna Pleistarcha, keďže ten bol ešte vo veľmi mladom veku. Keď sa Mardonios dozvedel o spartskej výprave nechal vyplieniť Atény a dal zbúrať všetko čo ešte stálo a odobral sa k Tébam, ktoré boli na perzskej strane, aby mohol využiť svoju kvalitnú jazdu.

Spartské vojsko sa presunulo na Isthmos, kde sa k nemu pripojili ďalšie oddiely a spoločne sa odobrali do Eleusíny. Tu sa spojili s Aténčanmi. Neďaleko táborili aj Peržania, a tak sa Gréci presunuli na svahy Kithairónu. Práve tu došlo k prvému stretu medzi bojujúcimi stranami. Keď Mardonios videl, že Gréci nemajú v pláne zostúpiť na rovinu a bojovať, vyslal teda svoju jazdu pod vedením Masistia (Gréci ho nazývali Makistios). Zhodou okolností stáli na najslabšom mieste obrany vojaci z Megary a práve tam sa rozhodol Masistios zaútočiť. Megarčania neboli schopní odolávať tlaku veľmi dobre vycvičenej jazdy a vyslali posla so žiadosťou o posily. Toho sa chytili Aténčania a prišli pomôcť Megarčanom v odrazení perzského útoku. Aténski lukostrelci spôsobovali perzskej jazde ťažké straty a počas jednej situácii sa Masistiov kôň dostal pred ostatných, zľakol sa a Masistios spadol. Toho využili grécki bojovníci a začali tvrdo zatláčať svojich perzských protivníkov. Keď došli k Masistiovi zistili, že cez jeho brnenie meč neprejde, a tak ho zabili bodnutím do oka. Peržania si ani nevšimli, že ich veliteľ je mŕtvy, zistili to až pri ústupe. Povzbudili sa a chceli získať aspoň veliteľovu mŕtvolu. Gréci však vyrazili do útoku s ohromným nasadením a Peržanom neostávalo nič iné len sa vrátiť do tábora k Mardoniovi.

Po tomto úspechu sa Gréci presúvajú k Platajám, pretože boli Peržanmi odrezaní od prístupu k vode. Utáborili pri Gargafskom prameni na rieke Asóp. Rozostavili sa tak, že na pravom krídle stáli Spartania, na ľavom Aténčania a medzi nimi boli umiestnení vojaci z ostatných gréckych miest. Potom ako v perzskom tábore skončil smútok nad stratou veliteľa, prišla správa o presune Grékov. Mardonios sa rozhodol vyraziť. Peržania sa tiež utáborili na rieke Asóp. Aj oni mali pestro zložené vojsko a Mardonios sa

Slabo odetí a vycvičení Peržania mali proti Grékom len malé šance v priamej konfrontácii

rozhodol postaviť proti Sparťanom svojich najlepších Peržanov. Pri nich stáli tiež Médi, Baktrovia, Indovia, Sakovia a proti Aténčanom sa Mardonios rozhodol postaviť vojakov z Grécka, ktorí stáli na perzskej strane. Perzských vojakov tam bolo tristotisíc, vojakov z gréckych miest naklonených Peržanom približne päťdesiattisíc. Na oboch stranách boli vykonané obeť bohom, ktoré si obe strany vyložili negatívne a rozhodli sa nebojovať.

Po desiatich dňoch nečinnosti sa začalo v perzskom tábore diskutovať o ďalšom pláne. Jeden z predných Peržanov Artabazos bol toho názoru, že najideálnejšie je stiahnuť sa do Téb, kde je dostatok zásob a počkať na reakciu Grékov. Mardonios si bol istý veľkosťou a silou perzskej armády a chcel sa s Grékmi stretnúť v otvorenom boji. Útok bol naplánovaný na ráno ďalšieho dňa. V noci sa Alexander z Macedónie, ktorý bol ako spojenec Peržanov v ich tábore, potajme vybral na koni do gréckeho tábora, kde ich informoval o plánovanom perzskom útoku a vrátil sa späť k Peržanom. Po porade veliteľov v gréckom tábore sa rozhodlo pre ústup k mestu Plataje. Ako poslední mali odísť Lakedaimonci a Tegejci. Keďže však akcia nebola dostatočne rýchla a Mardonios uvidel opustený grécky tábor začal Grékov prenasledovať. Narazil na Lakedaimonské a Tegejské jednotky, ktoré sa okamžite sformovali do falangy aby mohli čeliť nepriateľovi. Aténčania spozorovali, že na ich spolubojovníkov zaútočili Peržania, no hneď ako sa rozhodli im pomôcť sami museli čeliť útoku zo strany s Peržanmi spojených gréckych miest. Lakedaimončanov stálo proti Mardoniovi päťdesiattisíc a Tegejčanov tritisíc vojakov. Rozpútal sa zúrivý boj. Peržania síce bojovali statočne, no doplatili na to, že nemali žiadne brnenie a bojovali len v ľahkých uniformách a neboli v boji nielen tak dobre vycvičení, ale aj skúsení ako vojaci zo Sparty. Mardonios mal okolo seba tisíc najvernejších a práve tam smeroval najväčší grécky tlak. Kým Mardonios žil, bojovali Peržania koordinovane a držali formácie. Ako náhle však Mardonios padol, Peržania stratili morálku a dali sa na ústup. V tej chvíli na ústup zavelil aj Artabazos a razom sa ústup zmenil na útek, pri ktorom boli Peržania pobíjaní Grékmi, ktorí odišli skôr a do tohto boja nezasiahli. Peržanom, ktorým sa podarilo z bojiska ujsť, sa stiahli do svojho tábora pri Tébach. Odolávali Sparťanom, ktorí nemali veľa skúsenosti s dobývaním

hradieb, no len do chvíle, čo dorazili Aténčania, ktorí boli omnoho viac skúsení v dobývaní. Prerazili cez perzskú obranu a zmasakrovali všetkých v tábore. Zmocnili sa aj Mardoniovo stánu, v ktorom sa nachádzalo mnoho bohatstva a pokladov, z ktorých niečo obetovali bohom a ostatok si rozdelili medzi sebou. Čo sa týka strát, tam sa antickí autori rozchádzajú. Podľa Herodota padlo v bitke pri Platajách stopäťdesiatdeväť Grékov. Perzské straty odhaduje na dvestopäťdesiatsedem tisíc mužov. Je treba brať v úvahu fakt, že antickí autori mnohokrát preháňali a nemali presný odhad o počte vojakov bojujúcich strán. Moderní historici sa prikláňajú čo sa perzských strát v bitke pri Platajách k číslam okolo desať až dvadsaťtisíc mužov a čo sa gréckych strát týka tam sa čísla pohybujú približne okolo jednej tisícky vojakov. Každopádne stojí za povšimnutie obrovská odvaha gréckych bojovníkov, ktorí sa opäť postavili perzskej presile a dokázali si ubrániť svoju materskú krajinu.

Jozef Oravec

Literatúra

HERODOTOS. Dejiny, Tatran, Bratislava, 1985

CORNELIUS NEPOS. Životopisy slavných vojevůdců, Praha, 1927

Bojujúci grécky hoplit a perzský vojak. Vyobrazenie na kylixe, 5. storočie pred našim letopočtom

Bitka pri Montgisarde

Každý, kto videl historický film, *Kráľovstvo nebeské*, si určite spomenie na dojímavú scénu, keď na sklonku svojho života malomocný kráľ Balduin IV. spomína so svojou sestrou Sibylou na slávne víťazstvo, ktoré vybojoval vo svojich šestnástich rokoch. Onou slávnou bitkou bola bitka pri Montgisarde, ktorá sa odohrala 25. novembra 1177.

Situácia v Svätej zemi bola v sedemdesiatych rokoch značne napätá. Občasné zrážky medzi moslimami a kresťanmi sa stávali čoraz častejšou súčasťou života na Blízkom východe. Po nástupe Saladina sa však situácia začala značne dramatizovať. Silný vodca a výborný organizátor dokázal posilniť svoj vplyv a stal sa najväznejším súperom kresťanov. V roku 1175 (Ibn al-Athír udáva rok 1176) sa Saladin rozhodol vykonať vojenský výpad z Egypta smerom na severovýchod. Pri plánovaní tohto ťaženia bral na zreteľ aj fakt, že na jeruzalemskom tróne sedí len 14-ročný kráľ Balduin (v skutočnosti prevzal vládu až vo svojich pätnástich, dovtedy za neho vládol regent Humprey II. z Toronu), navyše postihnutý malomocenstvom. Saladin výpravu aj uskutočnil, no bez zreteľnejších výsledkov. Kresťanov táto skutočnosť však znepokojila, a preto začali plánovať v spolupráci s Byzanciou vlastnú námornú výpravu do Egypta. Saladin, rozhodnutý vykonať v roku 1177 ďalšiu výpravu, ich však v tomto predbehol, keď s veľkým vojskom (William z Tyru uvádza 26 000, z čoho bolo 8000 elitných bojovníkov) v nasledujúcom roku opäť zaútočil smerom na Askalon.

Keď sa o výprave dozvedel Balduin, rýchlo sa ponáhlal so všetkými rytiermi, čo narýchlo zohnal, smerom na Askalon (William z Tyru udáva počet 375), rozhodnutý zabrániť Saladinovi v obsadení pevnosti. Rozoslal taktiež poslov k templárom, aby mu čo najrýchlejšie prišli na pomoc. Balduin údajne prišiel do Askalonu len dve hodiny pred Saladinom, čím mu zabránil v rýchlom obsadení strategickej pevnosti. Templári sa medzitým sústredili v južnejšie ležiacej Gaze, kde sa rýchlo vybral aj Balduin. Medzitým však prišiel Saladin, čím zabránil spojeniu kráľa a templárov. Kronikár píše: „Saladin zhromaždil svoje oddiely na jedno miesto v blízkosti mesta. Keď kresťania videli veľký počet

nepriateľov, tí z nich, ktorí boli zruční a skúsení vo vojenskom remesle radili, aby zostali na mieste a neriskovali bitku s neistým koncom.“ Vzhľadom na nízky počet nepokon Balduin neriskoval otvorený boj a rozhodol sa počkať, ako sa

vyvinú udalosti. Arabský kronikár Ibn al-Athir zaznamenal, že „keď videl (Saladin), že kresťania pred moslimami vôbec nebránia svoju krajinu, pokračoval voľne a bezstarostne ďalej, a cítil sa bezpečne.“ Okrem toho veľká časť jeho armády hľadala v otvorenej krajine korisť a potravu a pri svojom pochode vypálili niekoľko opustených dedín. Medzitým sa však kresťania rozhodli Saladinovi prehradiť cestu do Jeruzalema. Vyrazili teda smerom za Saladinovou armádou. Vykĺzli z obklúčenia a pozdĺž pobrežia sa priblížili čo najtajnejšie. Hlavným cieľom kresťanov bolo prekvapivo zaútočiť, pretože pri počte okolo 375 rytierov (neskôr sa k nim pripojí ešte 80 templárov z Gazy) na koni a menej ako 3000 pešákov im nič iné ani nezostávalo. Saladin úplne zanedbal prieskum okolia, čím ponúkol svojim nepriateľom perfektnú príležitosť.

Miesto konečného stretnutia nie je ani dodnes presne známe. William z Tyru uvádza Mons Gisard, arabskí kronikári väčšinou spomínajú Tell Jazar alebo jednoducho blízke mesto Ramla. Čo sa týka prameňov, zväčša bitku opisujú so strohou stredovekou schematickosťou. Wil-

liam z Tyru bol arcibiskupom, arabskí kronikári úradníci v štátnej správe, a teda vo vojenských veciach príliš zdatní neboli. Čo sa však stalo, môžeme odvodiť aj z toho mála informácií, ktoré sa nám predsa len zachovali. Ako sme už povedali, Saladin a jeho muži sa pohybovali bezstarostne. Niektorí zháňali potravu, iní sa utáborili. Pravdepodobne väčšina z nich nebola ani plne ozbrojená a pripravená na boj. Jedinú obranyschopnú jednotku predstavovala sultánova garda. V tom momente (William z Tyru uvádza, že to bolo o 8. hodine ráno) sa na húfy roztrúsených vojakov vrhla kresťanská jazda. Obávaný útok jazdeckva, tzv. meleé, rozvrátil nepripravených moslimov. V ceste im nestála žiadna prekážka, ktorá by ich mohla zastaviť, dokonca ani osobná garda sultána. Saladin preto ihneď rozoslal poslov na všetky strany, aby sa vojsko rýchlo zhromaždilo.

Útok kresťanov napredoval dobre, ale moslimovia sa postupne zhromažďovali a stavali na odpor. V tom šťastne zasiahli templári, prichádzajúci z Gazy. Očitý svedok opisuje útok rytierov na koňoch nasledovne: „Odo zo Saint Amand a veľmajster templárov, ..., mali so sebou 84 rytierov templárskeho rádu. So svojimi mužmi sa vrhli do bitky, posilnení znakom kríža. Cválali ako jeden muž, zaútočili a neotáčali sa ani doprava, ani doľava. Keď zbadali

skupinu rytierov, ktorým velil Saladin, statočne sa na nich vyrútili, prenikli ich radami a bez prestania ich tlačili a drvili. Saladin uchvátený údivom, vidiac, že všetci jeho muži utekajú všetkými smermi, ..., obrátil sa tiež a utiekol na svojej rýchlej ťave aj s niekoľkými mužmi.“ Samozrejme, neboli to iba templári, ktorí bitku rozhodli, ale celé kresťanské vojsko. V bitke sa vyznamenal najmä Reynold zo Chatillonu, ktorý schopným manévrom svojich jednotiek zaútočil v ten správny moment. Rovnako sa vyznamenal aj mladý kráľ, hoci si kvôli svojej chorobe necítil pravú ruku. Bitky sa zúčastnili aj iní významní predstavitelia, vyššie uvedený veľmajster templárov Roger de Moulins, kráľov strýko Joscelyn z Courtenay (v tom čase najvyšší vojenský veliteľ jeruzalemského vojska), či dokonca Balian z Ibelinu so svojím bratom Balduinom.

Saladinova porážka bola úplná. Z viac ako dvadsaťpäťtisícového vojska sa do Egypta údajne vrátila len jedna tisícica, pravdepodobne jeho osobná garda. Väčšina jeho vojakov sa dostala do zajatia. Rovnako Saladin stratil všetku svoju batožinu a ledva sa mu podarilo zachrániť vlastnú ženu. Napriek jednoznačnému víťazstvu sa straty kresťanov tiež vyšplhali na úctyhodných 1100 mŕtvych a 750 zranených, avšak väčšinou z radov pechoty, ktorá útočila až v druhej vlne

za jazdcami. O veľkosti moslimskej porážky najlepšie vypovedá citát arabského kronikára, Saladinovho dvorného životopisca, Baha ad-Dína: „Bola to obrovská porážka, ktorú Boh zmazal až skvelým víťazstvom pri Hattíne.“

Hoci boli udalosti pri Montgisarde rozhodujúce a Saladin utrpel jasnú porážku, nebolo to konečné víťazstvo Jeruzalemského kráľovstva. Miska váh už bola jednoznačne naklonená v neprospech kresťanov a Montgisard len oddialil udalosti vedúce k dobytíu Jeruzalema v roku 1187. Jasným znakom sa stal napokon

už nasledujúci rok, kedy Saladin viedol ďalšiu vojnovú výpravu a opäť sa stretol so svojím starým známym nepriateľom Balduinom, avšak tentoraz bitku v údolí Jordánu nevyhral Balduin. Kresťania utrpeli vysoké straty a moslimovia dokonca zajali jedného z aktérov montgisardského víťazstva, templárskeho veľmajstra.

Jozef Púček

Pramene a literatúra

BAHĀ' AD-DĪN IBN SHADDĀD. Al-Nawādir al-Sulṭāniyya wa'l-Maḥāsin al-Yūsufiyya. RICHARDS, D.S (ed.) The Rare and Excellent History of Saladin or Al-Nawādir al-Sulṭāniyya wa'l-Maḥāsin al-Yūsufiyya by Bahā' al-Dīn Ibn Shaddād. Aldershot: Ashgate, 2001, 286s.

BRIDGE, Antony. Křížové výpravy. Praha: Academia, 1995, 228s.

IBN AL-ATHĪR. Al-Kāmil fī'l-tā'rikh. RICHARDS, D.S. (ed.). The Chronicle of Ibn al-Athir for the Crusading Period from al-Kāmil fī'l-tā'rikh. Part 2, The Years 541-589/1146-1193: The Age of Nur al-Din and Saladin. Aldershot: Ashgate, 2007, 436s.

NICHOLSON, Helen - NICOLLE, David. God s Warriors. Crusaders, Saracens and the Battle for Jerusalem. Oxford: Osprey Publishing, 2005, 224s.

SMAIL, R. C.. Crusading Warfare, 1097-1193. Second edition. New York: Cambridge University Press, 1995, 276s.

WILLIAM OF TYRE. A History of Deeds Done Beyond the Sea, Vol II., BABCOCK, Emily Atwater - KREY, A. C. (ed.), New York: Columbia University Press, 1943, 520s.

Bitka pri Cambrai

20. novembra 1917 zahájili spojenci nový útok s cieľom preraziť „neprekonateľnú“ Hindenburgovu líniu. Za 12 hodín sa im podarilo postúpiť o niekoľko kilometrov vo vojne, kde sa postup obvykle meral na metre. Za toto prekvapivé víťazstvo vďačili predovšetkým novej zbrani, ktorá bola prvýkrát hromadne nasadená práve v bitke pri Cambrai.

Nová zbraň

Na Západnom fronte sa na konci roku 1914 spočiatku dynamická Veľká vojna zmenila na statickú. Obidve súperiace armády, neschopné poraziť nepriateľa sa začali postupne zakopávať a zdokonaľovať svoju obranu. Od belgického pobrežia až po švajčiarske hranice si protivníci vybudovali rozsiahle zákopové systémy chránené desiatkami kilometrov ostnatého drôtu, guľometnými hniezdami a ďalšími obrannými opatreniami. Situácia na Západnom fronte sa tak dostala do mŕtveho bodu. Nad tým, ako vyviaznuť z tejto patovej situácie si lámali hlavu odborníci na oboch stranách.

Ako jedno z potenciálnych riešení sa javilo nasadenie mobilných obrnených zbraní, ktoré by boli schopné preniknúť cez nepriateľský ostnatý drôt, prekonať zákopy obrancov, a tým narušiť ich obranu. Už pred začiatkom prvej svetovej vojny sa používali rozličné traktory na ťahanie diel či rôzne opancierované vozidlá využívané predovšetkým na prieskum. Avšak pre svoju zraniteľnosť paľbou či slabú priechodnosť terénom nebolo možné tieto stroje nasadiť proti nepriateľovi do prvej línie. Po tom čo sa západný front zastavil, navrhovalo niekoľko spojeneckých dôstojníkov ako napríklad francúzsky plukovník J.E. Estienn či britský podplukovník E. D. Swinton, vybaviť pancierom americký traktor Holt, ktorý dovtedy slúžil ako delostrelecký ťahač. Myšlienka prvého pásového obrneného vozidla vyzbrojeného určitým druhom zbraní však vznikla už pred Veľkou vojnou. V októbri 1911 zaslal dôstojník rakúsko – uhorskej armády, Günther Burstyn, svoj návrh na Motorgeschütz rakúskemu zbrojnému úradu. Šlo o veľmi vydarený koncept, ktorý dokázal pre-

konávať ostnatý drôt, zákopy a svojim 30 – 40 mm kanónom umiestneným v otočnej veži mal byť schopný ničiť palebné postavenia nepriateľa. Hoci tento stroj vznikol iba ako model a nanešťastie pre Trojspolok sa nedostal do výroby. O rok neskôr predložil britskému ministerstvu vojny istý Lancelot de Mole, inžinier z Austrálie, návrh podobné vozidlo vybaveného pásami. Avšak rovnako ako jeho rakúsky kolega ani on pri presadzovaní svojho návrhu neuspel.

Jeden z hlavných protagonistov vybavenia Holtovho traktoru pancierom Ernest Swinton bol ako člen Výboru obrany Britského impéria poslaný v septembri 1914 do Francúzska, kde mal pôsobiť ako vojenský spravodajca. Už zakrátko pri svojom pôsobení na fronte si uvedomil bezvýhodnosť zákopovej vojny. Na rozdiel od valnej väčšiny ostatných však uvažoval a hľadal spôsob ako sa z tejto patovej situácie dostať. V októbri 1914 mal možnosť prezrieť si zákopy pri Ypres, pričom si uvedomil, že je možné preraziť nepriateľské línie len za použitia nejakého druhu samohybného obrneného bojového vozidla. Vo svojom životopise na toto obdobie spomína nasledovne: „Po celú dobu som si lámal hlavu ako si s tým poradiť a behom posledných dvoch týždňov sa definitívne vykryštalizovala moja myšlienka týkajúca sa obrneného vozidla – nepriestrelného stroja na motorový pohon a vybaveného zbraňami, schopného ničiť guľomety, prekonávať terén a zákopy, prenikať cez zátarasý a zdolávať opevnenia. Ale problém bol v tom nájsť alebo vyvinúť niečo, čo by splňovalo tieto podmienky – obzvlášť posledné tri.“ Swinton už zakrátko našiel riešenie v podobe Holtovho traktora. Na jeho naliehanie sa vo februári 1915 vykonal pokus, pri ktorom ťahal traktor za sebou zaťažujú vlečku. Za nepriaznivých poveternostných podmienok však skúška dopadla neúspešne a komisia rozhodla odsunúť projekt samohybného obrneného vozidla na neurčito.

Výsledkami skúšok a verdiktom komisie sa však nedal odradiť Winston Churchill, prvý lord admirality. Osobne prevzal zodpovednosť za projekt vývoja tanku, pričom pre túto úlohu nechal zriadiť Komisiu pre pozemné plavidlá. Pracovnou náplňou bolo navrhnuť a postaviť vozidlo podľa predstáv Swintona. Výsledok na seba ne-

Zničené britské tanky počas bitky pri Cambrai

nechal dlho čakať a už v septembri 1915 uzrel svetlo sveta Malý Vily (Little Willie), označovaný tiež ako prvý tank na svete. Navrhnutý bol Walterom Wilsonom, skúseným inžinierom v oblasti samohybných vozidiel. Tento tank mal hmotnosť približne 18 ton a jeho výzbroj tvoril jeden guľomet Vickers ráže 7,7 mm. Jeho šesťalcový motor s výkonom 105 konských síl mu umožňoval dosiahnuť na ceste rýchlosť 6 km/h. Malý Vily však trpel viacerými nedostatkami, a preto popri jeho vývoji začal vznikať nový, väčší tank, ktorý dostal pomenovanie Veľký Villy (Big Willie), no mal aj ďalšie prezývky ako Matka či Stonožka. Toto veľké monštrum vážiace 28 ton malo kosodĺžnikový tvar s pásmi obiehajúcimi okolo celej konštrukcie. Výzbroj tvorili dve 57 mm delá umiestnené v berbetách na bokoch konštrukcie a štyri 7,7 mm guľomety. Zaujímavosťou je, že tank bol vybavený vlečnými kolesami, ktoré fungovali podobne ako lodné kormidlo a pomáhali pri riadení stroja. Posádku, ktorú tvorilo osem mužov chránil pancier, ktorý dosahoval na čele hrúbku 10 mm a po bokoch 8 mm. Toto „brnenie“ dokázalo relatívne ochrániť tankistov pred strelbou z ručných zbraní, no proti delostreleckým granátom bolo bezmocné. Keď bola Matka v januári 1916 dokončená, tajne ju previezli po železnici na pozemok markýza zo Salisbury v blízkosti Hatfieldu. Na skúšobnom teréne sa nachádzali rôzne druhy prekážok, ktoré mali simulovať frontovú líniu

– umelé krátery po delostreleckých granátoch, vodné priekopy, potok s rozbahnenými brehmi, záatarasy z ostnatého drôtu a napodobeniny nemeckých zákopov. Prvý test, ktorý sa konal 26. januára pred Komisiou pre pozemné plavidlá dopadol úspešne. O týždeň neskôr zopakoval Veľký Vily svoj výborný výkon už pred vybranou spoločnosťou. Keďže skúšky dopadli výborne armáda si vo februári objednala prvých 100 kusov bojových obrnených vozidiel pod krycím názvom tank (nádrž resp. cisterna na vodu). Tie sa mali vyrábať v dvoch verziách – mužskej, ktorá niesla rovnakú výzbroj ako pôvodná Matka a ženskej vyzbrojenej šiestimi guľometmi. Úlohou čisto guľometných tankov bola predovšetkým ochrana mužských tankov pred útokmi nepriateľskej pechoty.

Hoci sa nový tank označovaný Mark I (model I) ukázal v testoch ako úspešný, ani zďaleka nebol dokonalý. Jedným z najväčších problémov bolo riadenie vozidla na ktoré bolo treba štyroch mužov. Bez ich vzájomnej spolupráce by nebolo možné čo i len o trochu zmeniť smer jazdy. Ďalší nedostatok predstavovali pásy, ktoré boli veľmi zraniteľné a často dochádzalo k ich zvráteniu či prerazeniu. Palivová nádrž umiestnená v interiéri predstavovala vysoké riziko vzniku požiaru. Postupne však boli tanky vylepšované na základe skúseností z bojového nasadenia a každý ďalší model bol lepší ako jeho predchodca.

Nová zbraň na bojisku

24. júna 1916 začalo na približne 40 kilometrovom úseku rieky Somme hrmiť približne 3000 britských a francúzskych diel. Nepretržite zasypávali nemecké postavenia miliónmi granátov sedem dní a nocí. Keď sa po týždni delostrelecká príprava skončila, zahájili Briti útok s predstavou, že v nemeckých zákopoch nemohla zostať na žive ani jedna duša. Opak bol pravdou a už po pár metroch prekonaných na území nikoho začala útočiacich vojakov kosiť nepriateľská gulometná paľba. Do večera zostalo na bojisku ležať zhruba 20 tisíc mŕtvych vojakov, ďalších 40 tisíc bolo zranených alebo nezvestných. Takto neslávne začala jedna z najväčších a najkrvavejších bitiek nielen prvej svetovej vojny, ale celých dejín.

Britská pechota počas bitky pri Somme

Ofenzíva pokračovala ďalej a s každým dňom narastal počet mŕtvych na obidvoch stranách. So stúpajúcim počtom padlých sa poľný maršal Douglas Haig, ktorý velil britskému expedičnému zboru od konca roku 1915, pokúšal nájsť z tejto zúfalej situácie nejaké rozumné východisko. Nakoniec sa Haig rozhodol pre tanky. Tie sa na európskom kontinente po prvýkrát objavili 15. augusta 1916, kedy boli vyložené vo francúzskom prístave Le Havre. Do začiatku septembra ich bolo k dispozícii pre útok už 50. Prvé bojové nasadenie tankov v dejinách malo nastať 15. septembra 1916. Stroje, ktoré boli k dispozícii boli rozdelené po dvoch troch kusoch na celom úseku frontu. Hlavný útok bol naplánovaný na 6:20. Príčinou rôznych mechanických porúch sa počet nasadených tankov zredukoval na 32. Pechota, ktorá sa pohybovala rýchlejšie ako ich obrnení

spolubojovníci mala vyraziť do útoku až keď obrnení prekonajú tri štvrtiny na území nikoho a budú sa teda nachádzať tesne pred nepriateľskými pozíciami. Keď tanky vyrazili na územie nikoho, 9 z nich sa takmer okamžite zastavilo pre technické príčiny, následne 5 ďalších uviazlo v delostreleckých kráteroch, z ktorých sa kvôli bahnu nevedeli vyškriabať. Zvyšné tanky čakal rôzny osud. Väčšina z nich bola zasiahnutá nemeckou delostreleckou paľbou, ďalšie uviazli v močaristom teréne. Zopár obrnencom sa podarilo spoločne s pechotou dosiahnuť nemecké pozície a získať tak isté územné zisky. Útok však z globálneho hľadiska nemal veľký úspech, no priniesol viaceré pozitíva. Hoci britské velenie bolo rozčarované z vysokých strát tankov a ich posádok, poľný maršal Haig Swintonovi priznal že „kdekoľvek postupovali v čele útoku tanky, tam sme dosiahli svojich cieľov, avšak tam, kde tomu tak nebolo, presadiť sme sa nedokázali“. Preto následne požiadal ministerstvo vojny o schválenie výroby ďalších 1000 kusov nových, už vylepšených tankov a ďalších 100 obrnencom typu Mark I. Briti taktiež získali prvé praktické skúsenosti s nasadením tankov, čo im umožnilo nielen zlepšiť výcvik posádok, ale taktiež popracovať na odstránení mechanických porúch a vylepšení pancierovania tankov. Pre Nemcov predstavovali tanky spočiatku šok. Pomaly sa valiace ocelové monštrá, ktoré hravo prenikli cez prekážky z ostnatého drôtu predstavovali pre nemeckého vojaka zlý sen. Zajatci, ktorí prežili tankový útok hovorili o tomto stretnutí ako o jatkách a nemecké noviny nepísali o tankoch inak ako o diablových kočiaroch. Na druhú stranu sa nájde viacero historikov, ktorí tvrdia, že nasadenie týchto obrnených vozidiel nevyvolávalo ani zďaleka takú paniku medzi nemeckými vojakmi ako sa o tom mnohokrát píše.

Plán novej operácie

Po nevýraznom úspechu tankov počas bitky pri Somme vypracoval J.F.C Fuller, ktorý sa medzičasom stal náčelníkom štábu novovzniknutého Kráľovského tankového zboru, plán útoku na hlavný stan korunného princa Ruprechta Bavorského, ktorý sa nachádzal v blízkosti nemeckých pozícií. Táto ofenzíva mala byť vlastne rýchly výpad za nepriateľskú líniu s cieľom vyvolať paniku v radoch obrancov a prerušiť ich komunikačné linky. Poľný maršal

Haig však o tomto prepade nechcel počuť až do chvíle, kedy bola tretia bitka pri Ypres definitívne utopená v blate a krvi. Následne sa rozhodol prijať návrh Fullera, ale rozšíril ho na plnohodnotnú ofenzívu. Konečným cieľom bolo mesto Cambrai, významný železničný a komunikačný uzol. Útok mal prebiehať proti 10 km úseku Hindenburgovej línie, ktorá v prípade tradičných vojenských postupov predstavovala neprekonateľný úsek. Kombinovaný útok tankov a pechoty však dával istú šancu na úspech. Napriek tomu, trojitá línia tvorená hlbokými zákopmi chránených širokými pásmi ostnatého drôtu, protitankových prekážok, guľometných postavení chránených ocelovými kopulami budila rešpekt. Aby mohli tanky prekonať nemecké rozšírené zákopy, boli umiestnené na ich korbu zväzky prútia a vetiev spolu zviazaných reťazami. Tieto hate mali tanky zhodiť do zákopu a pomocou nich sa cez prekážku dostať. Konečný plán bol na prvý pohľad jednoduchý. Tanky spoločne s pechotou mali preraziť medzery v nepriateľských líniách, ktorými mal následne preniknúť jazdecký zbor a zmocniť sa Cambrai. Na tento účel bolo vyčlenených 474 tankov, 6 peších divízií a jeden jazdecký zbor. Veľkú úlohu bola pridelená delostrelectvu, ktoré namiesto tradičnej delostreleckej prípravy pred ofenzívou malo spustiť palbu až po zahájení útoku priamo na nepriateľské postavenia, čo dovtedy nebolo zvykom. Okrem toho mali delostrelci strieľať aj dymové granáty, aby tak oslepili nemeckých delostreleckých pozorovateľov a znemožnili im zadávanie presných súradníc pre vlastné delostrelectvo.

Bitka pri Cambrai

Písal sa 20. november 1917 a nad bojiskom pri Cambrai sa vznášala ranná hmla. O 6:20 ráno, začali hrmieť britské delostrelectvo a tanky sa dali pomaly do pohybu. Dlh pripravovaná operácia práve začala. Keď sa obrnenci konečne predrali cez územie nikoho a dostali sa pred nepriateľské zákopy, vyvolali u obrancov dokonalejší šok. Tí totiž počuli v noci hučanie motorov, no predpokladali, že sa jedná len o zásobovacie vozidlá a nie tanky. Čelné nemecké línie zachvátila panika a vojaci, ktorí neboli zabití alebo neutiekli sa hromadne vzdávali. Po príchode pechoty sa za pomerne nízkych strát podarilo obsadiť prvé nepriateľské pozície a postup

pokračoval ďalej. Už po necelých dvoch hodinách boli splnené všetky počiatkové útoky a do 16-tej hodiny bola bitka, čo sa týka Tankového zboru víťazne rozhodnutá. Ako už bolo vyššie spomenuté, cez vytvorený prielom malo do nemeckého tylu postúpiť jazdeckvo. To však na celej čiare zlyhalo. Štábni dôstojníci, ktorí sa nachádzali niekoľko kilometrov za bojiskom nechceli uveriť rýchlemu postupu a naopak poľní veliteľia, nechceli zaútočiť bez rozkazu z vyšších miest. Keď štáb jazdeckého zboru konečne akceptoval informácie o situácii na bojisku, schyľovalo sa už k večeru a kone, po celý deň čakajúce na rozkaz k útoku, potrebovali napojiť. Následne kavaléria dostala rozkaz k zastaveniu postupu. Aj v nasledujúcich dňoch pokračovala ofenzíva, no postup aký sa uskutočnil počas prvého dňa ofenzívy sa už nepodarilo napodobniť. Počet bojaschopných tankov prudko klesal a ofenzíva sa skončila 30. novembra, kedy prešli Nemci do protiútoky.

To čo sa podarilo dosiahnuť Britom počas prvého dňa bitky pri Cambrai bolo skutočne prekvapivé víťazstvo. Ani nie za 12 hodín sa im podarilo preraziť cez „neprekonateľnú“ Hindenburgovu líniu do hĺbky až 10 kilometrov vo vojne, kde sa postup obvykle meral na metre. Vlastné straty boli 4000 vojakov, 65 tankov bolo zničených, ďalších 71 bolo vyradených z mechanických príčin a 43 ich uviazlo jamách či priekopách. Nemecké straty boli neporovnateľne vyššie. 10 500 mŕtvych, ranených alebo zajatých.

*Autor: Vladimír Koppan,
FF UKF Nitra*

Použitá literatúra

PERRET, Bryan. Ocelová pěst. Praha: Naše Vojsko, 2004

FORTY, George. Velitelé tankových vojsk. Praha: Naše Vojsko, 1994

MCCARTHY, Peter, SYRON, Mike. Tanková válka. Praha: Deus, 2003

DEIGHTON, Len. Blitzkrieg. Praha: Argo, 1994.

Ernest Swinton

ANTIKA TROCHU INAK...

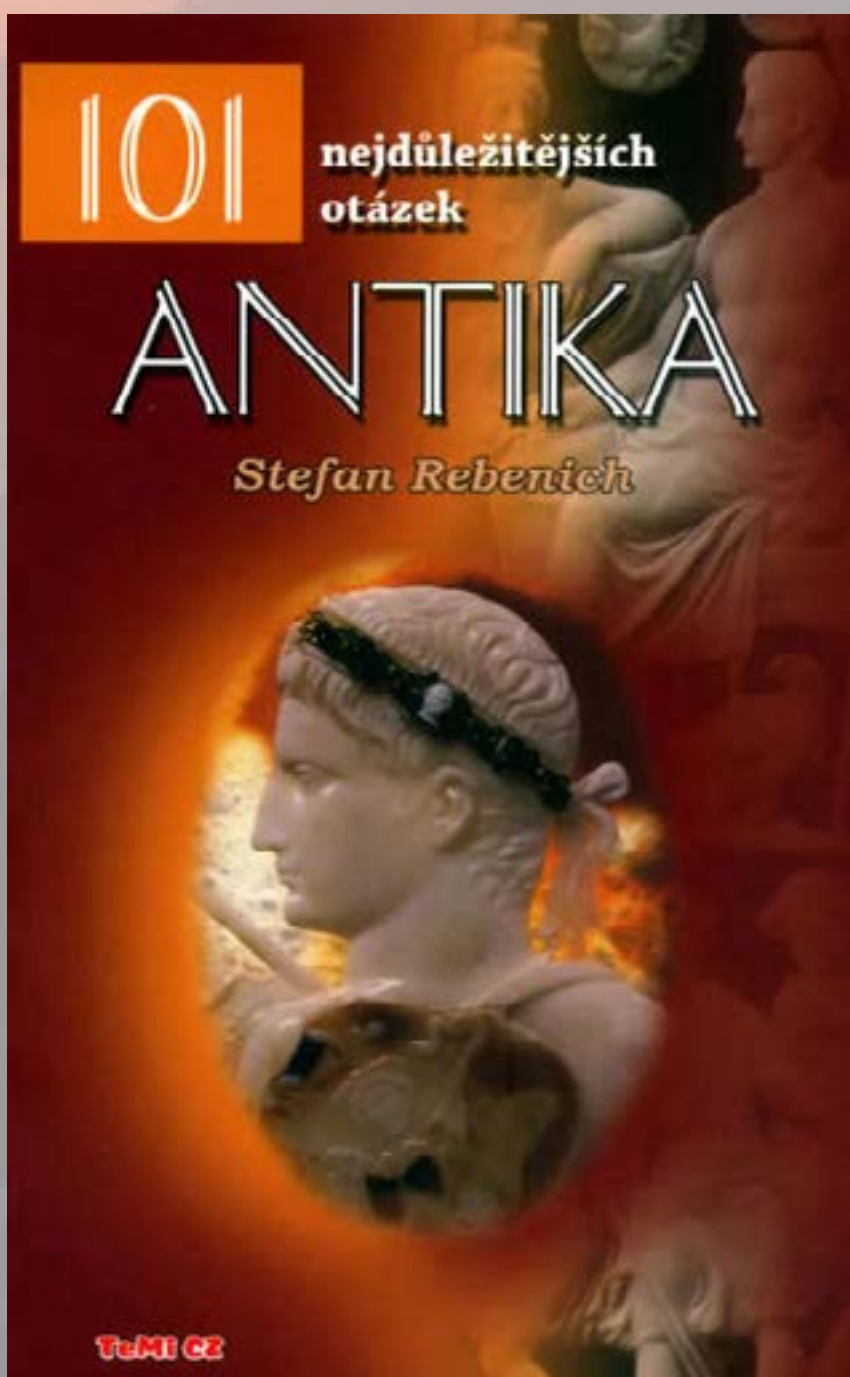
Chceli by ste sa dozvedieť niečo v skratke o antickom svete? Zaujímajú Vás otázky, ktoré menili tvár dejín? Na takéto otázky Vám poskytne odpovede v skratke publikácia profesora Stefana Rebenicha, ktorý skúma sociálne, kultúrne, náboženské dejiny a históriu vedy staroveku. Kniha s názvom 101 najdôležitejších otázok poskytuje lepší pohľad na históriu tejto epochy, a to aj vďaka dobrému obsahovému členeniu. Autor postupuje systematicky a už v prvých kapitolách približuje čitateľovi základné informácie o antike a o vedných odboroch, ktoré sa zaoberajú výskumom staroveku. Základná štruktúra publikácie pozostáva z otázok, na ktoré následne autor poskytuje odpovede. Obsahovo je členená do niekoľkých okruhov, akými sú politické inštitúcie, sociálne štruktúry, náboženstvo a kult, hospodárstvo, technika a vojenstvo, umenie a literatúra, vzdelanie a vedy, ako sa žilo, muži a ženy – a staroveké dejiny. Knihu uzatvára kapitola s názvom Čo bolo potom. Ako už naznačuje samotný názov knihy, publikácia poskytuje odpovede na množstvo otázok. V obsiahlejších kapitolách kniha poskytuje informácie približne na dvanásť otázok, ktoré si autor stanovil. Ako aj sám autor uvádza v úvode svojej publikácie, antika sa nezakladá len na otázkach, ktorým sa venuje, ale je omnoho komplexnejšia, širšia, pestrejšia a ťažko by sa vošla na strany jedinej knihy. Preto bolo prvoradým záujmom autora postaviť si otázky tak, aby odzrkadľovali jeho vlastné záľuby a predpoklady. V prvom rade treba spomenúť skutočnosť, že snahou je najmä vyvolať záujem a zvedavosť o epochu, ktorú možno pokladať za počiatky našej kultúry. Dôkazom tejto snahy je aj fakt, že publikácia dostala namiesto odborného výkladu popularizačný šat, čo v konečnom dôsledku prispeje k širšej čitateľskej základni. Odborné výrazy sú bližšie vysvetlené, takže ani tzv. „začiatočník“ sa nemusí báť vstúpiť do týchto vôd. Prehľadnosť zabezpečujú aj uvedené roky, pri panovníkoch ide najmä o roky vlády, pri ostatných roky odzrkadľujú celú dĺžku života. V prvej časti nazvanej politické inštitúcie sa čitateľ dozvie odpovede na otázky, akými sú napríklad čo je to polis, ako fungovala athénska demokracia, čo možno rozumieť pod

pojmom helenizmus, čo je to limes a podobne. Dominantou kapitoly je chronologizácia a časový rozptyl položených otázok, ktoré mapujú obdobie od počiatkov archaickej doby antického Grécka, až po neskorú antiku rímskeho impéria. Ďalšia časť sa venuje sociálnym štruktúram spoločnosti. Tu sa čitateľ dozvie napríklad akú mala význam rodina v antike, akú úlohu zastávali vo vtedajšej spoločnosti ženy, kto sa radil v Ríme medzi vyššie spoločenské vrstvy, kto boli prví kresťania a mnohé ďalšie. Nasledujúca kapitola informuje o náboženskom a kultovom živote v staroveku. Sem zaradil autor rôzne zaujímavosti, ako napríklad aké slávnosti spojené s náboženstvom sprevádzali narodenie dieťaťa, aký bol priebeh olympijských hier, kto boli vestálky a akú úlohu zohrávali, ako sa uctieval v Ríme cisár, ktorý zomrel. Zaujímavou je taktiež kapitola, ktorá zachytáva hospodárske pomery, techniku antického sveta a vojenstvo. Čitateľ sa tu bližšie zoznámi s rozličnými skutočnosťami, ktoré ovplyvnili vtedajší život. Dozvie sa tu, kto musel v Athénach platiť dane a kto bol z tejto povinnosti oslobodený, čo možno rozumieť pod pojmom technický pokrok a do akej miery zasiahol antiku, ako fungovalo rímske vykurovanie alebo ako a akým spôsobom sa v tejto epoche viedla vojna. Veľmi zaujímavé sú otázky, ktoré si autor zvolil v kapitole Vzdelanie a vedy. Prečo mali v skutočnosti sofisti zlú povesť, ako sa šírili antické knihy, ako vyzeral vzdelávací proces v Ríme a čo všetko vedeli Rimania o medicíne? Odpovede na tieto otázky nájde čitateľ na týchto stranách. Čo by to však bola za publikácia o antike, keby v nej absentovali významní muži a významné ženy, ktoré sa zapísali do dejín. Preto sme veľmi radi, že autor nezabudol ani na také mená, ako je napríklad Leonidas, Perikles, Alexander Veľký, Hannibal, Kleopatra, Caligula a iné.

Publikácia s názvom 101 najdôležitejších otázok je teda dobrou vstupnou bránou do sveta antiky, avšak netreba ju podceňovať. Aj napriek tomu, že má len 160 strán, poskytuje odpovede na dôležité medzníky tejto epochy. Veľmi prínosné sú aj odpovede na otázky, ktoré prebúdajú pozornosť čitateľa vďaka ich zaujímavému kon-

cipovaniu. Dokonca aj skúsenejšieho čitateľa, ktorý sa pohybuje v týchto vodách už dlhší čas, môže zaskočiť pestrosť, zaujímavosť a rôznorodosť autorových otázok. Avšak spracovanie mohlo byť trochu obsirnejšie. Jednotlivým otázkam sa venuje menšia pozornosť. Odpovede na ne často nepresiahnu rozsah dvoch strán. Treba uznať, že stanovené otázky sa dali koncipovať obsirnejšie, čo by v konečnom dôsledku prispelo k väčšej informovanosti. 160 strán je bohužiaľ na zodpovedanie 101 otázok, ktoré autor vzhľadom k svojmu záujmu a presvedčeniu označil za najzaujímavejšie a nemenej dôležité, žalostne málo. Ak by bola publikácia širšie spracovaná, nadobudla by iste väčšiu autoritu a väčšiu vážnosť. Pri niektorých kapitolách nám absentuje aj obrázková dokumentácia, ktorá by si zaslúžila uverejnenie aj v tých kapitolách, v ktorých chýba. Domnievame sa, že kniha je primárne určená ako aj odborníkom, tak aj pre širšiu verejnosť rôzneho veku. Vzhľadom k tomu, že dnešná doba sa skôr ubera cestou internetu, televízie a iných zábavných médií, publikácia neodradí čitateľa nadmerným rozsahom, ale dokáže ho osloviť vďaka svojej krátkosti, stanoveným okruhom a zaujímavosťou stanovených otázok. No ani čitateľ zaoberajúci sa primárne históriou antického sveta nemusí zúfať. V tejto publikácii si nájde množstvo informácií a navyše je spracovaná popularizačným štýlom, čo zabezpečuje dobré a ľahké čítanie. Musíme uznať, že publikácia sa v celkovom zúčtovaní podarila. Ide o prehľad zaujímavostí, ktoré svojím obsahovým spracovaním čitateľa neodradí, ale práve naopak vzbudia v ňou záujem a chuť dozvedieť sa viac.

Peter Čeliga

ATTILA

Barbarský kráľ, ktorý vyzval na súboj Rím.

Ak by ste sa pýtali ľudí na ulici čo vedia povedať o Attilovi, určite by ste vo väčšine prípadov natrafili na negatívne prívlastky, ktoré napokon sprevádzali tohto hunského vládcu už počas jeho života. Bič Boží, ako sa podľa legendy sám Attila nazval, je doteraz rozporuplnou postavou starovekých dejín. Pre Maďarov ich dávny predchodca, pre nezainteresovaných výnimočná postava. Historik, publicista a cestovateľ John Man sa podujal na neľahkú úlohu, zvrátiť a uviesť na pravú mieru všetky mýty, sprevádzajúce tohto „najväčšieho Hunu“ a jeho ľud.

Jeho dielo sa nesie v znamení voľného rozprávania, ktoré ocení najmä laický čitateľ. Táto forma zaujme najmä svojou pútavosťou, ale niekedy sa môže aj vypomstiť. V niektorých kapitolách knihy totiž autor neoddeľuje písomne doložené informácie a svoju vlastnú fikciu, čo môže nepozorné oko niekedy značne zmiast.

Rozprávanie príbehu začína niekde v stepiach strednej Ázie, v ďalekej vlasti Hunov. Man stotožňuje predkov Hunov s kmeňom Siung-nuov a opisuje ich odchod z Ázie na dejisko európskych dejín. V tejto časti sa naplno prejavuje aj jeho cestovateľské zaniehanie, vďaka ktorému pri svojich cestách po stepiach Ázie získal výborné informácie o živote stepných etník. Dozvedáme sa informácie o ich živobytí, obžive, význame zvierat v ich živote a vlastne všetko, čo k životu stepného národa patrí. Pramene k tomuto dejinnému obdobiu Hunov prakticky mlčia, takže je odkázaný len na dohady, legendy a paralely. Najpútavejšou súčasťou knihy je azda časť venujúca sa starodávnomu umeniu streľby z koňa za jazdy, ktorú oživil maďarský nadšenec Lajos Kassai, s ktorým sa John Man osobne stretol.

Druhá časť sa nesie už priamo v znamení začleňovania sa Hunov do udalostí európskych dejín. Farbisto je podaný ich príchod, situácia v Ríme a Konštantínopole a všetky súvislosti sprevádzajúce počiatky ich pôsobenia na území strednej a východnej Európy. Prvýkrát sa tu stretávame aj so samotnou osobnosťou Attilu. Na jednej strane priamo opisuje Attilu ako človeka – voči priateľom láskavého, voči nepriateľom bezohľad-

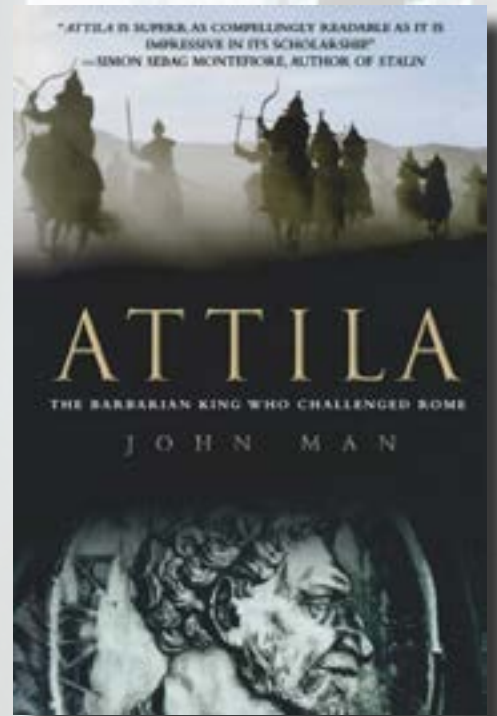
ného, človeka vodcovského, dobrého organizátora a výnimočného bojovníka. Tu sa prvý raz stretávame aj s

jeho spolubojovníkmi, druhmi a služobníkmi, ktorí pôsobili v jeho okolí, o čom nám hovorí svedectvo velvyslancu Prisca.

V tretej časti príbeh postupne graduje hunskými koristníckymi výpravami po Európe až napokon vyvrcholí v roku 451 na Katalaunských poliach. Tu sa rodí aj mýtus hunskej krutosti, ktorý je spôsobený najmä prameňmi. Keďže všetky písomné pramene pochádzajú z pera ich nepriateľov (hunské pramene samozrejme neexistujú, pretože Huni nevedeli písať), obraz o nich je výsostne negatívny. Nepochybne pri svojich vojenských výpravách vraždili, plienili a pustošili okolitú krajinu, no tento fakt je signifikantný pre každú armádu pôsobiacu na nepriateľskom území. Man podáva príbeh svojej knihy brilantne, často až ako osobný súboj samotného Attilu a jeho protivníka, rímskeho vojvodu Aetia. Celá kapitola sa končí Attilovou smrťou a zosumarizovaním legiend o jeho živote.

Z nášho pohľadu sa zdá, že autor mohol použiť viac literatúry týkajúcej sa hunských archeologických pamiatok, čo by nepochybne obohatilo knihu o niektoré dôležité informácie.

Celkovo možno hodnotiť uvedené dielo vcelku kladne, hoci ako sme už vyššie spomenuli, napravením niektorých chýb by sa táto monografia stala nielen solídnym dielom na úvod do problematiky, ale aj novým pohľadom nezainteresovaného historika mimo región karpatského bazéna.

Jozef Púček

Klamstvá, podvody a falzifikáty...

Prečo majú ľudia sklon veriť na konšpiračné teórie rôzneho druhu? Sklon ľudí veriť na nevysvetliteľné a hľadať v nich vysvetliteľné zapríčiňuje prirodzená zvedavosť. Psychológovia tento proces vysvetľujú viacerými faktormi. Jedným z týchto faktorov je tzv. kognitívny nesúlad, ktorý nadobúdame vtedy, ak naše novo získané informácie nie sú v súlade s našou predchádzajúcou predstavou. Ďalším prvkom zohrávajúcim významnú a jednu z najdôležitejších úloh sú médiá, ktoré neustále manipulujú a ovplyvňujú zmýšľanie plebsu. Ak raz človek uverí, že organizácie, samozrejme za pomoci „nestranných“ médií, dosiahnu nejaký cieľ, potom je schopný ľahšie sa prikloniť k ďalším konšpiračným teóriám. Pritom si prestane všimnúť mnohé dôkazy, ktoré do značnej miery protirečia ponúkanej pravde v New Yorku a následný kolaps budov alebo útok na Pentagón, ktorý dokonca nedokázali zachytiť ani bezpečnostné kamery. Do tejto konšpiračnej teórie však nezapadá ani výpoveď očitých svedkov, ktorí opísali túto udalosť ako výbuch v budove. Nuž, aká je skutočná pravda, to radšej necháme na každom čitateľovi. Takéto konšpiračné teórie dnes hýbu svetom a publikácia s názvom Podvody, ktoré hýbali dejinami, poskytuje odpovede na mnohé z nich. Jej autor Eric Chaline, absolvent univerzity v Cambridgei. Špecializuje sa najmä na japonskú históriu na Fakulte orientálnych a afrických štúdií na Londýnskej univerzite. Podvody, ktoré opisuje publikácia sú radené do siedmich hlavných kategórií. Prvá časť knihy začína náboženskými podvodmi, kde autor sústredil svoju pozornosť na staroveké veštiarne, falošné relikvie a iné. Ďalšia kategória s názvom vojenské lži bližšie opisuje udalosti, ktoré zmenili celkový obraz dejín. K nim napríklad patrí osud Tróje alebo úsilie spojencov o utajenie skutočného miesta vylodenia v deň D počas druhej svetovej vojny. Na stranách tejto knihy sa čitateľ dočíta aj o finančných podvodoch, ktorým je venovaná ďalšia kategória. Tu nechýba ani chamtivosť cisára Rímskej ríše Nera (vládol 54 – 68), ktorý bol posadnutý zlatom. Jeho neustále pôžičky, podvody a krádeže

spôsobili znehodnotenie rímskej meny, čo v konečnom dôsledku viedlo k jeho zvrhnutiu, úteku z Ríma a samovražde. Alebo finančný podvod japonského podnikateľa menom Nami Kazutsugi, ktorý sa ujal finančnej pyramídovej schémy a sfalšovanej meny. Spojil ekonomický podvod spolu s japonským typom náboženstva. Istotu mal zabezpečiť mnohopercentný zisk investujúcim. No namiesto tejto istoty ich oklamal a zruinoval. Ďalší v poradí je jeden z najväčších finančných podvodov 20. storočia. Bernard Madoff podviedol a zruinoval tisíce investorov. Taktiež sa mu podarilo zruinovať rôzne charitatívne a vzdelávacie inštitúcie, ktoré z počiatku finančne podporoval. Autor sa venuje v tejto publikácii aj problému identity, spoločenského postavenia, ale taktiež predstierania opačného pohlavia. Túto kategóriu nazval falošná identita a jej hlavnými protagonistkami sú najčastejšie ženy, ktoré si chceli samé určiť svoju životnú dráhu. Takýto prípad bol aj osud čínskej bojovníčky menom Chua Mulan, ktorú povýšili vďaka svojej odvahe a odhodlaniu na generála. Jej motivácia spočívala najmä v snahe uchrániť otca pred odvodom na vojnu. Ďalšia žena, ktorá sa zapísala do dejín, známa tiež ako pápežka Jana, údajne zasadla na pápežský stolec. V časti s názvom falošná identita dostali priestor aj muži. Stanisława Walasiewiczová sa narodila v Poľsku, no jej rodina emigrovala do Spojených štátov. Stala sa uznávanou šprintérkou na sto metrov a stanovila množstvo rýchlostných rekordov. Avšak na klamstvo sa prišlo až po „jej“ smrti. Ďalšia kategória sa venuje falzifikátom alebo imitáciám. V tejto časti dostali priestor rôzne neobjasnené a objasnené prípady, ktoré si našli ešte aj v súčasnosti svojich prívržencov, ale aj zarytých pesimistov. K takýmto prípadom patrí snaha sesterníc Elsie Wrightovej a Frances Griffithsovej, ktoré vyrobili z papiera malé lesné víly a následne sa s nimi odfotili. Táto fotografia vyvolala v prvej štvrtine 20. storočia obrovský ohlas. Fotka sa podarila až tak dobre, že pravosť lesných víl potvrdil aj významný škótsky spisovateľ Sir Arthur Conan Doyle. Medzi jeden z najvýznamnejších prvoaprílových žartov 20.

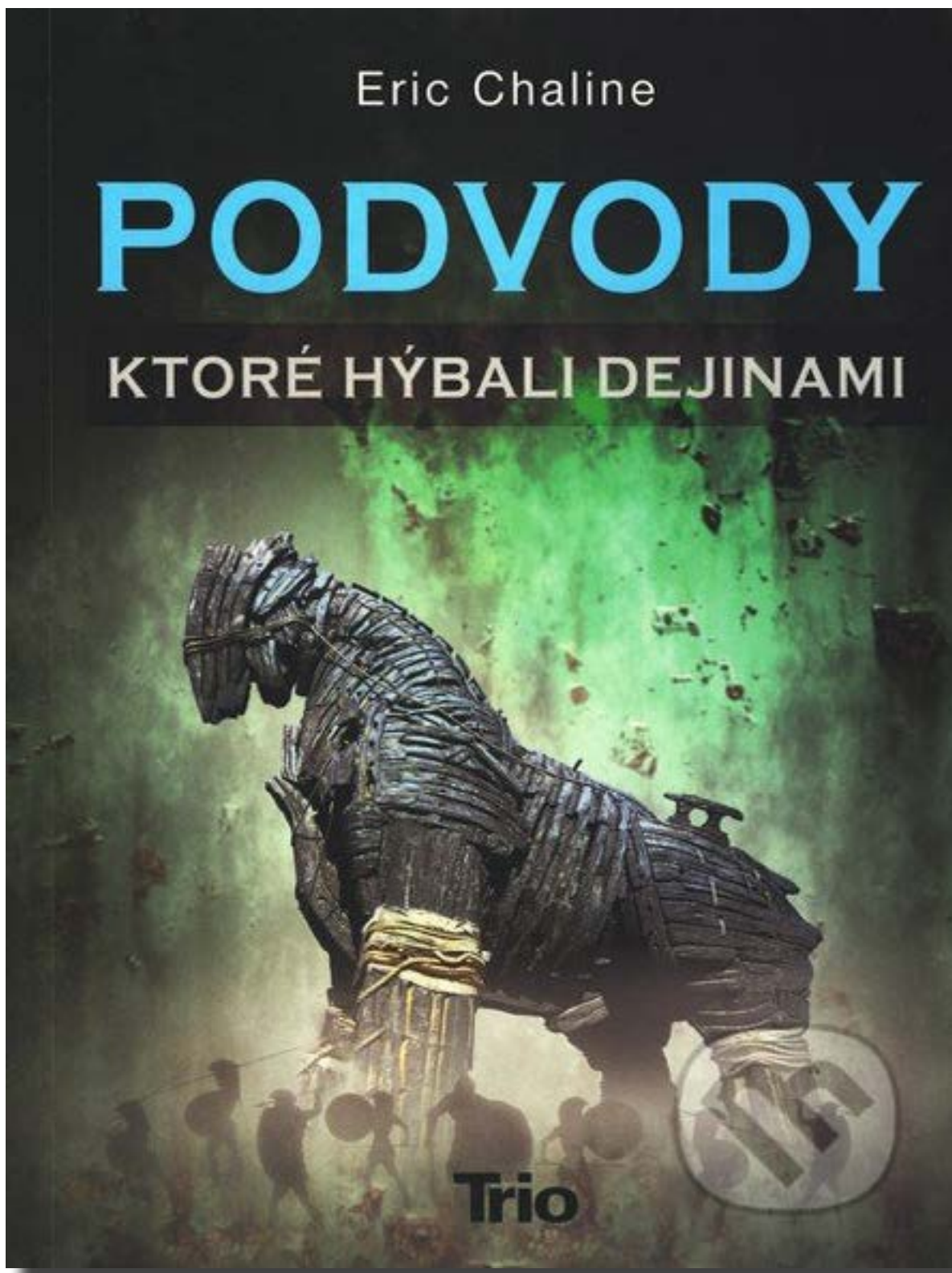
storočia možno zaradiť program „Švajčiarsky zber špagiet“, ktorý odvysielala 1. apríla 1957 BBC. Tento podvod zosnoval Charles de Jaeger, ktorý bol v tomto období zamestnaný ako kameraman. Spolu so štábom rozvešal na stromy v Ticine, na hranici medzi Švajčiarskom a Talianskom, navlhnuté špagety, ktoré sa následne pozbierali a vysušili. Hodnovernosť tomuto príspevku dodal nahovorený komentár Richardom Dimblebyom, ktorý požíval veľkú vážnosť. Niektorí ľudia sa dali nachytať až do takej miery, že volali do BBC, aby sa informovali o tom, kde sa dá zohnať špagetový krík alebo strom. Jarný vtíp sa podaril natoľko, že v súčasnosti je na prvom mieste prvoaprílových vtíпов na webových stránkach www.museumofhoaxes.com. Do tejto kategórie patrí aj filmová snímka Rogera Pattersona a Roberta Gimlina, ktorí natočili 20. októbra 1967, v Bluff Creek v horách Six Rivers National Forest v Severnej Karolíne, vzpriamene chodiaceho chlpatého obra známeho tiež ako Bigfoot. V súčasnosti sa nájdu skeptici, ktorí odmietajú existenciu tohto druhu, no aj zarytí zástancovia, ktorí sú presvedčení o pravosti filmového záznamu, ako aj o samotnej existencii nepreskúmaného tvora. Táto kategória je nabitá mnohými ďalšími kontroverznými témami. Jednou z nich je aj udalosť z rokov 1933 a 1934, kedy sa celosvetová pozornosť obrátila na jazero Loch Ness a v ňom údajne žijúceho prehistorického tvora pomenovaného Nessie. Ďalšie kapitoly sa venujú napríklad piktogramom v obilí, pitve mimozemšťana uskutočnenej krátko po havárii na základni Walker v roku 1947 a mnohým ďalším. Zaujímavá kapitola, ktorej autor venoval svoju pozornosť, má názov: Vedecké klamstvo. Medzi najvýznamnejšie klamstvo možno zaradiť archeologický nález z 18. decembra 1912. Arthur Smith Woodward a Charles Dawson objavili lebku vzdialenej formy človeka, ktorú nazvali piltdownský človek. V skutočnosti išlo o falzifikát, ktorý sa skladal z dvoch častí. Sánka pochádzala zo šimpanza z pliocénu (stará 5,3 až 2,6 miliónov rokov) a lebka z hominida z pleistocénu (stará 2,6 miliónov až 12 000 rokov). Anatómovia rýchlo prišli nato, že lebka je v skutočnosti kombináciou opičích a ľudských úlomkov. Odhalenie skutočnosti viedlo ku strate dôvery zo strany širšej verejnosti, k strate vedeckej autority objaviteľov a k niekoľko desaťročnému odloženiu bádania po evolúcii. Nemenej zaujímavým vedeckým klamstvom je snaha Trofima Lysenka o genetické šľachtenie a pestovanie

plodín na neúrodnej zemi v Sovietskom zväze. Jeho snaha spôsobila akurát hromadné uväznenie a popravy vedeckej špičky národa a taktiež pozastavenie výskumu genetiky a agronómie v Sovietskom zväze. Posledná kategória opisuje podfuky, ktoré sa v plnej miere zapísali do dejín. Jedným z takýchto podfukov je čin Viktora Lustiga, ktorý dokázal presvedčiť záujemcov o tom, že Eiffelova veža má príliš vysoké náklady na prevádzku a je nevyhnutné jej zošrotovanie. Takýmto spôsobom postupne rozpredal symbol Paríža. Demolácia by mohla vyvolať nesúhlas verejnosti, pretože veža sa stala symbolom krajiny. No aby predišiel takémuto scenáru, stretnutie a predaj s investormi naplánoval v úplnej tajnosti bez zvedavých očí, čo ho zbavilo podozrievania. Zaujímavým je aj životný príbeh jedného z najväčších falšovateľov 20. storočia. Ide o osud Franka W. Abagnalea ml., ktorý sa dočkal aj filmového spracovania v roku 2002 (Chyt' ma ak to dokážeš). Výhodou Abagnelea bol fakt, že v skutočnosti vyzeral asi o 10 rokov starší než v skutočnosti bol. Ako 16 ročný sa stal vďaka falšovaniu kvalifikovaným pilotom Pan Amu, ako 18 ročný sa stal lekárom a v 20-tich rokoch pôsobil ako advokát, ktorý študoval na Harvarde.

V konečnom dôsledku pôsobí kniha celkom kompaktno a ucelene. Kapitoly sú chronologicky zoradené a kategórie sa neustále striedajú. Avšak priestor, ktorý je venovaný práve jednej kapitole nepresiahol často rozsah štyroch strán, čo spôsobilo do určitej miery rozdrobenosť a krátkosť vyjadrenia v takej miere, akú by si téma naozaj zaslúžila. To sa podpísalo aj na celkovom obsahu, ktorý pozostáva až z 50. kapitol. Preto sa domnievame, že ide skôr o prehľadovú publikáciu, ktorá poskytuje kvantum príbehov, osudov a historických faktov, o ktorých mnohí z nás ani nepočuli. Avšak k dôkladnejšiemu a hlbšiemu ponoreniu do problematiky sa stáva publikácia nepostačujúcou. Aj napriek tomu, že publikácia bola vydaná v originály v roku 2009 (v preklade 2011), nezachytáva tu udalosti z 11. septembra 2001, ktoré nepochybne do takejto publikácie patria. Či už autor konal takto vedome alebo nevedome; či už v dôsledku nehovoriť o terorizme alebo snahe nezasahovať a nerozpitvávať fakty a skutočnosti zamlčané tajnými organizáciami a médiami Spojených štátov, to sa nedozvieme. Myslíme si, že vzhľadom k tomu, že autor si zvolil za jeden z ťažných okruhov náboženský podvod,

mohol svoju pozornosť zamerať aj na samotného Krista. V súčasnosti sa tejto problematike venuje množstvo vedcov, ktorí uverejňujú závery vo svojich štúdiách. Touto poznámkou nenarážame na hodnovernosť Ježiša Krista, no myslíme si, že v komplexnej publikácii, ktorá mapuje historický rozptyl od antického Grécka až po nedávnu súčasnosť 20. storočia, tento prvok absentuje. Ako pozitívum možno hodnotiť obrázkovú dokumentáciu, ktorá v mnohých prípadoch pôsobí chabo, no v skutočnosti v dostatočnej miere uvedie čitateľa do problematiky. Ďalším pozitívom je aj záznam na konci knihy, ktorý uvádza ďalšie zdroje ku každej kapitole, ku ktorej sa autor vyjadril. Ak teda čitateľa zaujíma, kto, čo, kedy, prečo a ako hýbalo našimi dejinami, potom je táto publikácia určená práve pre neho. Ak však čitateľ čaká podrobnejšie skutočnosti k jednotlivým témam, je lepšie si-ahnuť po inej publikácii.

Peter Čeliga

SPOZNAJ SVOJICH ZÁSTUPCOV...

Sme veľmi radi, že aj naša Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave má delegátov, ktorí sa už druhý krát zúčastnili na valnom zhromaždení študentov všetkých verejných, štátnych a súkromných vysokých škôl. V prvom rade si treba uvedomiť, že každý študent vníma svoje štúdium trochu inak. V samotnom chode ho ovplyvňuje množstvo faktorov, ktoré sú pozitívne, no mnohokrát aj negatívne. Preto je dobré a nesmierne prínosné, ak si študent svoje problémy nenechá len pre seba, ale namiesto mávnutia rukou sa posnaží o zmenu, o nápravu, o lepší chod a o odstránenie starostí a strastí, ktoré ho počas jeho štúdia trápia. A práve o tom je Študentská rada vysokých škôl, ktorá v prvom rade rieši problémy svojich študentov. Preto ak máte nejaké ťažkosti, nejaké postrehy, nejaké nezrovnalosti, nezatvárajte pred nimi oči, ale pokúsme sa spoločne pozrieť na problém komplexnejšie a pokúsme sa ho spoločne vyriešiť. Delegáti vyslaní za Univerzitu sv. Cyrila a Metoda sú tu hlavne v prvom rade pre Vás. Preto využime túto možnosť a pokúsme sa spoločne vyriešiť to, čo je pre Vás dôležité a čo je pre Vás negatívne. Na koho sa teda obrátiť? Tu je zoznam delegátov, ktorí pôsobia ako Vaši zástupcovia:

Peter Čeliga (FF)	Eva Kukurová (FMK)	Alžbeta Laučeková (FSV)	Matej Martovič (FSV)	Delegáti ŠRVŠ za UCM
				
Kontakt: peter.celiga@gmail.com	Kontakt: eva.kukurova.svr@gmail.com	Kontakt: alaucekova@gmail.com	Kontakt: m.martovic@gmail.com	obráťte sa na nás s vašimi problémami
Štúdium: Katedra histórie	Štúdium: Masmediálna komunikácia	Štúdium: Verejná správa	Štúdium: Verejná správa	 ŠTUDENTSKÁ RADA VYSOKÝCH ŠKÔL SLOVENSKEJ REPUBLIKY STUDENT COUNCIL FOR HIGHER EDUCATION OF SLOVAK REPUBLIC
				www.srvs.sk

grafický dizajn: *Matej Martovič*

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY SV. CYRILA A METODA V TRNAVE A ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA

si Vás dovoľujú pozvať na medzinárodnú vedeckú konferenciu
pod záštitou rektora Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Dr. h. c. doc. Ing. Jozefa MATÚŠA, CSc., mim. prof.

ROKY PRELOMU

SLOVENSKO V ROKOCH 1945 – 1948

Konferencia sa uskutoční v dňoch 25. – 26. marca 2014
v priestoroch Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda
v Trnave.

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY SV. CYRILA A METODA V TRNAVE A ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA

si Vás dovoľujú pozvať na medzinárodnú vedeckú konferenciu
pod záštitou rektora Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Dr. h. c. doc. Ing. Jozefa MATÚŠA, CSc., mim. prof.

ROKY PRELOMU

SLOVENSKO V ROKOCH 1945 – 1948

Konferencia sa uskutoční v dňoch 25. – 26. marca 2014
v priestoroch Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda
v Trnave.

Utorok, 25. marca 2014

9.00 – 9.30 Registrácia účastníkov
9.30 – 10.00 Otvorenie konferencie

10.00 – 11.30

- Michal MALATINSKÝ (Právnická fakulta Univerzity Komenského):
Retribučné nariadenie SNR ako právny podklad retribúcie na Slovensku
- Ondrej PODOLEC (Ústav pamäti národa):
Vývoj verejnej správy na Slovensku v prvých povojnových rokoch
- Vladimír VARINSKÝ (Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici): ***Slovenská povojnová emigrácia a jej aktivity na Slovensku v rokoch 1945 – 1948***
- Ján BOBÁK (Ústav pamäti národa):
Slovenská liga v Amerike a otázka slovenskej štátnosti v rokoch 1945 – 1948

Diskusia

11.30 – 13.00

- Marek SYRNÝ (Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici):
Demokratická strana na Slovensku v rokoch 1945 – 1948
- Tomáš ČERNÁK (Historický ústav SAV):
Úloha Júliusa Ďuriša na Slovensku počas februárových udalostí 1948
- Juraj KRÍŽ (Pedagogická fakulta Univerzity Komenského):
Ján Kempný – prvá obeť komunistického režimu
- Vlasta JAKSICOVÁ (Historický ústav SAV):
Slovenská kultúra v rokoch prelomu (1945 – 1948)

Diskusia

13.00 – 13.30 Obed

13.30 – 15.00

- Igor ŠNICER (Užhorodská národná univerzita, Ukrajina):
Ilegálne protištátne hnutie na Slovensku v rokoch 1945 – 1948
- Branislav KINČOK (Ústav pamäti národa):
Za spoločný cieľ. Viliam Široký a Gustáv Husák v rokoch 1945 – 1948
- Michal PEHR (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Česká republika):
Edvard Beneš a Slovensko
- Juraj KRIŠTOFÍK (Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici):
Súdne procesy s veliteľom POHG v Novom Meste nad Váhom Jozefom Gašparíkom a staroturianskym vládnym komisárom Júliusom Tomkom

Diskusia

15.00 – 15.30 Občerstvenie

15.30 – 17.00

- Matej MEDVECKÝ (Vojenský historický ústav):
Zabezpečovanie bezpečnosti Slovenska. VI. odbor Povereníctva vnútra
- Martin VITKO (Filozofická fakulta Masarykovej univerzity v Brne, Česká republika):
Porovnanie všeobecnej situácie na Slovensku v roku 1946 s obdobím 1. a 2. Československej republiky očami príslušníkov ZNB z českých zemí
- Jan KALOUS (Ústav pro studium totalitních režimů, Česká republika):
Budovanie nového bezpečnostného aparátu v rokoch 1945 – 1948 ako politikum
- Milan BÁRTA (Ústav pro studium totalitních režimů, Česká republika):
Bezpečnostná politika vedenia KSČ 1945 – 1948
- Libor SVOBODA (Ústav pro studium totalitních režimů, Česká republika):
Pofebruárové zmeny v bezpečnostnom aparáte

Diskusia

17.00 – 18.30

- Róbert LETZ (Pedagogická fakulta Univerzity Komenského):
Katolícke Slovensko putuje. Rok 1947 – rok púti
- Yeshayahu JELINEK (Izrael):
Žeravá pahreba. Židia na Slovensku po 2. svetovej vojne
- Ivan A. PETRANSKÝ (Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave): *Malé kresťanské denominácie na Slovensku v rokoch 1945 – 1949*
- Rastislav KARABA (Arcibiskupský úrad Trnava):
Politické aktivity katolíckych kňazov na Slovensku v rokoch 1945 – 1948
- Marek ILKO (CZŠ Ždaňa):
Historické etapy v dejinách farnosti Čerhov

Diskusia

Streda, 26. marca 2014

8.30 – 10.00

- Lucia HALMOVÁ (Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici):
*Bojovníci alebo povojnoví hrdinovia?
Príspevok k partizánskemu hnutiu na Slovensku po roku 1945*
- Vojtech KÁRPÁTY (Slovenský historický ústav Matice slovenskej):
K symbolike partizánskeho hnutia v povojnovom období
- Margita KÁNIKOVÁ (Trnava): *Prvý predseda Národného výboru v Trnave po voľbách v roku 1946 a jeho spolupracovníci*
- Peter SOKOLOVIČ (Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave): *Február 1948 a Trnava*
- Jerguš SIVOŠ (Ústav pamäti národa):
Sústredovací tábor pre Nemcov na kežmarskom hrade 1945 – 1946

Diskusia

10.00 – 11.30

- Juraj JANKECH (Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici):
Aktivita politických strán a povojnové demokratické voľby 1946 v okrese Považská Bystrica
- Milica MAJERIKOVÁ-MOLITORIS (Spolok Slovákov v Poľsku, Poľsko):
Situácia na bývalých inkorporovaných územiach Spiša a Oravy v rokoch 1945 – 1947
- Michal KOVÁČIK (Slovenské národné múzeum, Červený kameň):
Nepriatelia štátu v obci Častá a v okolí
- Martin GAREK (Trnavská univerzita):
Pracovný tábor Ústie nad Oravou

Diskusia

11.30 – 12.00

Občerstvenie

12.00 – 13.00

- Zbyšek ŠUSTEK (Slovenská numizmatická spoločnosť pri SAV):
Prídelový systém na Slovensku 1945 – 1953
- Miroslav SABOL (Historický ústav SAV):
Dvojročný hospodársky plán na Slovensku
- Ľudovít HALLON (Historický ústav SAV):
Deštrukcia komerčného bankovníctva na Slovensku v rokoch 1945 – 1950
- Viera HLAVOVÁ (Historický ústav SAV):
Zápas o roľníkov v rokoch 1945 – 1949
- Katarína NOVÁKOVÁ (Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave): ***Dopad zmien v pozemkovom vlastníctve na život slovenskej dediny***

Diskusia

13.00 – 14.00

- Katarína KOŽÁKOVÁ (Historický ústav SAV):
Východiská, transformácia a piliere sociálneho štátu v Československej republike v rokoch 1945 – 1948
- Yevgen ROGOVYY (Charkovská univerzita V. N. Karazina, Ukrajina):
Vzájomné vzťahy slovenskej spoločnosti a štátnej moci v procese realizácie rovnoprávnosti Slovákov a Čechov v rokoch 1945 – 1948
- Radoslav ŠTEFANČÍK (Ekonomická univerzita v Bratislave):
Slovenská emigrácia v dobovej tlači

Diskusia

Záver konferencie